

PIRMAS SKYRIUS

KAI MAN PIRMĄ KARTĄ TOPTELĖJO, jog galiu būti išgalvota, šiokiadienius aš leidau šiaurės Indianapolyje, valstybės finansuojamoje įstaigoje, kuri vadinosi Baltosios Upės vidurinė. Čia pietaudavau tarp 12.37 ir 13.14 val., laiku, nustatytu už mane daug didesnių jėgų, kurių nė negalėčiau įvardyti. Jeigu tą rugsėjo dieną tos jėgos būtų skyrusios man kitą pietų laiką arba žmonės, sėdintys su manimi prie vieno stalo ir prisidedantys prie mano likimo, būtų pasirinkę kitą temą pokalbiui, manęs būtų laukęs kitoks galas ar bent jau kitoks vidurys. Bet tada aš dar tik nujaučiau, kad gyvenimas – tai apie tave pasakojama istorija, o ne istorija, kurią pasakoji pats.

Žinoma, visada apsimesi, neva pats esi savosios istorijos autorius. Privalai apsimesti. Kai 12.37 val. pasigirsta monotoniškas pypsėjimas, pagalvoji: *dabar renkuosi eiti pietauti*, o iš tikrųjų už tave nusprendžia skambutis. Manai, kad esi tapytojas, o iš tiesų esi drobė.

Valgykloje vienas per kitą šaukė šimtai balsų, todėl pokalbis priminė vientisą gaudesį, per akmenis sruvenančią upę. Sėdėdama po fluorescenciniais cilindrais, agresyviai metančiais dirbtinę šviesą, galvoju, kad visi manome esą asmeninio epo didvyriai, nors iš tiesų tesame tos pačios rūšies organizmai, kolonizavę didelę belangę patalpą, atsiduodančią dezinfekantu ir taukais.

Valgiau sumuštinį su riešutų sviestu ir medumi ir gėriau „Dr Pepper“. Jei atvirai, man atrodo bjauru grūstis į gerklę sukramtytus augalus ir gyvūnus, todėl stengiausi negalvoti, kad valgau, nors tai iš dalies irgi galvojimas apie valgymą.

Priešais mane kitapus stalo Maikelas Terneris kažką skrebena į užrašų knygelę geltonais lapais. Mūsų stalas buvo kaip metai iš metų Brodvėje rodomas spektaklis – pietaujant kasmet keitėsi aktoriai, bet ne vaidmenys. Maikelas, arba tiesiog Menininkas, kalbėjosi su Deize Ramires – ji nuo pradinės mokyklos vaidina mano Geriausią ir Drąsiausią Draugę, – bet per triukšmą negalėjau sekti jų pokalbio.

Koks mano vaidmuo šiame spektaklyje? Antraplanės veikėjos. Aš – Deizės draugė, arba kitaip – Mokytojos Holms Dukra. Kažkas, susijęs su kažkuo.

Jutau, kaip skrandis imasi sumuštinio, net per šurmulį *girdėjau*, kaip jis virškina, kaip bakterijos kramto tirštą riešutų sviestą – kaip mokiniai manyje valgo mano vidinę valgyklą. Nusipurčiau visu kūnu.

– Ar tu nebuvai su juo stovykloje? – paklausė manęs Deizė.

– Su kuo?

- Deivisu Piketui.
- Buvau, o ką?
- Nesiklausai, – prikišo Deizė.

Klausiausi, – pagalvojau. – *Savo virškinimo trakto kakofonijos*. Žinoma, seniai žinojau, kad savyje apgyvendinu daugybę parazitinių organizmų, bet nemėgau, kad kas man apie tai primintų. Pusė žmogaus ląstelių – tai mikroorganizmai, vadinasi, pusė tave sudarančių ląstelių yra ne tavo. Mano asmeniniame biome gyvena tūkstantį kartų daugiau mikrobu nei Žemėje – žmonių. Dažnai atrodo, kad jaučiu, kaip jie gyvena manyje ir ant manęs, dauginasi ir miršta.

Nusišluosčiau prakaituotus delnus į džinsus ir susikaupiau mėgindama kontroliuoti savo kvėpavimą. Prisipažįstu, turiu problemų su nerimu, bet nesutinku, jog nerimauti, kad esi odinė bakterijų kolonija, – kvaila.

– Jo tėtį norėjo suimti už kyšininkavimą ar kažką panašaus, – pasakė Maikelas. – Bet kratos išvakarėse jis dingo. Dabar už jį siūlomas šimto tūkstančių dolerių atlygis.

– Tu pažįsti jo sūnų, – kreipėsi į mane Deizė.

– *Pažinojau*, – pataisiau ją.

Žiūrėjau, kaip Deizė šakute puola kvadratinę mokyklos valgyklos picą ir žaliuosius žirnelius. Ji vis žvilgčiojo į mane išpūtusi akis, tarsi klausdama: *Na?* Mačiau, kad ji laukia mano klausimo, tik nesupratau kokio, nes mano skrandis niekaip neužsičiaupė, o tai vertė nerimauti: gal pasigavau parazitinę infekciją?

Viena ausimi girdėjau, kaip Maikelas pasakoja Deizei apie naują meno projektą – esą jis fotošopu sulygina visų žmonių

vardu Maikelas veidus, ir tas visų veidų vidurkis bus naujasis Maikelas – šimtas pirmasis. Man ta mintis pasirodė įdomi ir norėjau pasiklaudyti daugiau, bet valgykloje buvo taip triukšminga, kad sugebėjau galvoti tik apie manyje sutrikusią mikrobų pusiausvyrą.

Neįprasti garsai pilve yra nedažnas, bet ir ne precedentinis *Clostridium difficile* bakterijos sukeltos infekcijos, kuri gali būti mirtina, simptomas. Išsitraukiau telefoną ir paieškos lange parašiau „žmogaus mikrobiomas“, norėjau dar kartą perskaityti straipsnį Vikipedijoje apie trilijonus manyje gyvenančių mikroorganizmų. Tada spustelėjau ant straipsnio apie *C. diff* ir nuslinkau iki tos vietos, kur rašoma, kad šia bakterija apskrečiama lignoninėse. Paslinkau puslapį dar žemiau, iki simptomų. Nejučiau nė vieno iš jų, išskyrus garsus pilve, nors iš anksčiau žinojau, kad Klivlando klinikoje buvo atvejis, kai nuo *C. diff* infekcijos mirė žmogus, kuris skundėsi tik pilvo skausmais ir karščiavimu. Priminiau sau, kad nekarščiuoju, bet pati sau atsakiau: *KOL KAS nekarščiuoji*.

Valgykloje, kur vis dar pleveno dalelė mano sąmonės, Deizė pasakojo Maikelui, kad jo suvienodinimo projektas labiau tiktų ne žmonėms, vardu Maikelas, o kaliniams, kurie buvo reabilituoti.

– Bent jau būtų paprasčiau atlikti, – aiškino ji. – Nes visų areštuotųjų veidai nufotografuojami tuo pačiu kampu. Tada projektas būtų ne tik apie vardus, bet ir apie rasę, klasę, masinius kalinimus.

– Deize, tu genijus, – pasakė jai Maikelas.

– Pati žinau, – atšovė ji.

O aš tuo metu galvojau: jeigu pusė ląstelių manyje yra ne mano, ar tai neverčia abejoti *manęs* kaip vienaskaitinio įvardžio sąvoka? Ką jau kalbėti apie mane kaip apie savojo likimo šeimininkę. Aš, sėdėdama Baltosios Upės vidurinės valgykloje, įkritau taip giliai į bedugnį slieko urvą, kad atsidūriau kažkioje neapibrėžtoje, nematerialioje erdvėje, į kurią patenka tik tie, kurie smarkiai pačiuožę.

Nuo vaikystės turiu įprotį spaudinėti dešinės rankos nykščio nagu vidurinio piršto galiuką, todėl ant pagalvėlės, kuri palieka piršto atspaudą, susidarė keista nuospauda. Per tiek metų sukietėjusi oda gali bet kada įtrūkti, todėl ant nuospaudos užlipdydavau pleistrą, kad nepatektų infekcija. Bet kartais imu nerimauti: o gal infekcija jau pateko į žaizdą? Vadinasi, reikia ją išvalyti, o tą padaryti galima tik atvėrus žaizdą ir išspaudus iš jos kraują. Vos tik pradėdu galvoti, kaip reikės praskirti odą, nebegaliu to nedaryti. Atsiprašau už dvigubą neiginį, bet padėtis jo reikalauja, ir neiginio neigimas yra vienintelė išeitis. Taigi užsimanusi suleisti nykščio nagą į piršto pagalvėlę ir žinodama, jog pastangos atsispirti tam norui bus bevaisės, pakišau ranką po valgyklos stalu ir nusiplėšiau pleistrą. Tada badžiau nagu nuospaudą tol, kol pajutau, kad oda įtrūko.

– Holmsai, – kreipėsi Deizė. Pakėliau į ją akis. – Mes beveik baigėme pietauti, o tu vis dar nieko nepasakei apie mano plaukus.

Deizė pasipurtė, ir man prieš akis sušvytravo tokios-raudonos-kad-net-rožinės sruogelės. Taip. Ji nusidažė plaukus.

Išnirau iš gelmių ir tariau:

– Ryšku.

– Žinau! Jie tarsi sako: „Ponios ir ponai, ir žmonės, kurie savęs nelaiko nei poniomis, nei ponais, Deizė Ramires nelaužo duoto pažado, bet sudaužys jums širdis.“

„Daužyk širdis, nelaužyk pažadų“ – toks Deizės susigalvotas gyvenimo moto. Ji vis grasino sulaukusi aštuoniolikos išsitatuiruoti tą moto ant kulkšnies.

Deizė vėl atsisuko į Maikelą, o aš grįžau prie savo minčių. Skrandis ėmė gurgti dar garsiau, jei tik tai įmanoma. Atrodė, tuoj apsvėmsiu. Aš, žmogus, negalintis pakęsti kūno skysčių, apsvėmimu labai dažnai.

– Holmsai, tau viskas gerai? – paklausė Deizė.

Linktelėjau. Kartais stebiuosi: ir kodėl ji mane mėgsta ar bent jau pakenčia? Ne tik ji – visi kiti irgi. Aš net pati sau atrodžiau įkyri.

Pajutau, kaip kakta išrasoja nuo prakaito, o kai imu prakaituoti, gero nelauk: tai nesiliaus valandų valandas, prakaituos ne tik mano veidas ar pažastys, bet ir kaklas. Prakaituos mano papai. Prakaituos mano kulkšnys. Galbūt tikrai turiu karščio?

Po stalu įsikišau pleistrą į kišenę ir nežiūrėdama išsitraukiau naują. Išvyniojusi dirstelėjau po stalu ir užklijavau ant piršto. Visą tą laiką orą traukiau pro nosį ir iškvėpdavau pro burną taip, kaip mokė gydytoja Karen Sing: „Iškvėpk tokiu greičiu, kad žvakės liepsna suvirpėtų, bet neužgestų. Įsivaizduok, kaip liepsna suvirpa nuo tavo kvapo, Aza, bet lieka degti.“ Mėginau taip ir daryti, bet minčių spiralė vis traukėsi. Girdėjau gydytoją

Karen sakant, kad nereikia nuolat lįsti į telefoną, esą neverta vis iš naujo skaityti tos pačios informacijos, bet vis tiek išsitraukiau mobilųjį ir Vikipedijoje dar kartą perskaičiau straipsnį „Žmogaus mikrobiomas“.

Spiralės esmė ta, kad jeigu leidiesi ja žemyn, ji niekada nesibaigia ir nepaliaujamai siaurėja, tįsdama iki begalybės.

Užspaudžiau plastikinio maišelio, kuriame gulėjo paskutinis mano sumuštinio ketvirtis, kraštą, atsistojau ir įmečiau maišelį į perpildytą šiukšliadėžę.

Už nugaros pasigirdo balsas:

– Ar turėčiau sunerimti, kad per visą dieną nepasakei daugiau nei dviejų žodžių junginio?

– Minčių spiralė, – sumurmėjau.

Deizė pažinojo mane nuo šešerių ir suprato, ką tai reiškia.

– Taip ir maniau. Apgailestauju. Gal po pamokų pabūkim kartu?

Prie mūsų šypsodamasi priėjo Molė.

– Deize, o žinai, tavo limonado spalvos plaukai dažo marškinėlius.

Deizė nužvelgė savo pečius. Dryžuota palaidinė buvo išmarginta rožinėmis dėmėmis. Manoji draugė susigūžė, bet greitai atsitiesė.

– Taip ir turi būti, Mole. Dabar Paryžiuje tokie marškinėliai labai madingi, – pasakė, o nususukusi nuo Molės pridūrė: – Galime eiti pas tave žiūrėti „Žvaigždžių karų: Maištininkų“.

Deizė dievino „Žvaigždžių karus“ – ne tik filmus, bet ir knygas, animacinius filmukus ir filmukus vaikams, kur viskas iš lego. Ji netgi rašė apsakymus apie intymų Čiubakos gyvenimą.

– Pasisitengsim pakelti tau nuotaiką, kad galėtum pasakyti tris ar net keturis žodžius iš eilės. Sutarta?

– Sutarta.

– Paskui galėsi nuvežti mane į darbą. Atleisk, bet aš neturiu ratų.

– Gerai.

Norėjau dar kažką pasakyti, bet į galvą vis lindo neprašomos, nevaldomos mintys. Jeigu aš būčiau savosios istorijos autorė, būčiau liovusis galvoti apie savo mikrobiomą. Būčiau pasakiusi Deizei, kad man patiko mintis apie veidus, jos pamėtėta Maikelui, ir kad prisimenu Deivisą Piketą, ir kad pamenu, kaip mane, kai buvau vienuolikos, kamavo nedidelė, bet nuolatinė baimė. Būčiau pasakiusi, kad prisimenu, kaip stovykloje gulėjau šalia Deiviso ant liepto krašto. Mūsų kojos kadaravo nuleistos, o nugaros spaudėsi prie šiurkščių medinių lentų. Abu stebeilijome į giedrą vasaros dangų. Būčiau jai pasakiusi, kad mudu su Deivisu kalbėjomės mažai ir beveik nežiūrėjome vienas į kitą, bet tai buvo nesvarbu, nes žvelgėme į tą patį dangų, o tai daug intymiau nei akių kontaktas. Į tave gali žiūrėti bet kas, o rasti žmogų, kuris mato pasaulį taip, kaip tu, labai sunku.